

Mecenatas

NORFA

koncertų
sezonas

Partneriai:

LRT | KLASIKA

LIETUVOS
rytas

lrytas.lt

MOTERIS

VAGA
KNYGYNŲ TINKLAS

TRINITI 3 JUREX
TALLINN RIGA VILNIUS

Media
traffic
TV VISUOSE TRANSPORTE

Koncertai
tavo telefone

Bilietus platina

kakava.lt

Orkestro muzikos koncertas

Vengriški garsovaizdžiai

LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS

(meno vadovas ir dirigentas Sergej Krylov)

Solistė

MŪZA RUBACKYTĖ

(fortepijonas; Lietuva, Prancūzija, Šveicarija)

Dirigentas

DÁNIEL SOMOGYI-TÓTH

(Vengrija)

2024 m. lapkričio 30 d., Vilnius,
Filharmonijos Didžioji salė

www.filharmonija.lt

PROGRAMA:

I

JOSEPH HAYDN (1732–1809)
Simfonija Nr. 12 E-dur, Hob. I:12
Allegro
Adagio
Finale. Presto

Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 11 D-dur,
Hob. XVIII:11
Vivace
Un poco adagio
Rondo all'Ungarese. Allegro assai

Solistė MŪZA RUBACKYTĖ (fortepijonas)

II

BÉLA BARTÓK (1881–1945)
Divertimentas styginių orkestrui, Sz. 113 BB. 118
Allegro non troppo
Molto adagio
Allegro assai

FERENC LISZT (1811–1886)
„Malédiction“ („Prakeikimas“) fortepijonui ir styginių
orkestrui, S. 121 / R. 452

Solistė MŪZA RUBACKYTĖ (fortepijonas)
LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS
Dirigentas DÁNIEL SOMOGYI-TÓTH

Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatė, **Vilniaus fortepijono muzikos festivalio įkūrėja ir meno vadovė MŪZA RUBACKYTĖ** – viena svarbiausių Lietuvos pianisčių ir muzikinės kultūros ambasadorių pasaulyje. Pianistės tarptautinė karjera – įspūdinga, ji groja su garsiais pasaulio orkestrais ir rengia rečitalius daugelyje prestižinių salių.

M. Rubackytė 1981 m. tapo tarptautinio **Liszto**–Bartóko pianistų konkurso Budapešte nugalėtoja. Ypatingą vietą jos kūryboje užima F. Liszto kūrinių interpretacijos, JAV leidinio „Fanfare“ kritikai ją pavadino „viena geriausių gyvųjų Liszto atlikėjų“. Pianistė yra tarptautinių Liszto asociacijų (ILA) biuro narė, kompozitoriaus draugijos Lietuvoje „Lisztuania“ ir nacionalinio konkurso „Lisztofonija“ prezidentė. 2012 m. už Liszto kūrybos sklaidą pasaulyje M. Rubackytė pelnė Vengrijos kultūros ministerijos prizą „Pro Hungarica“, šį pavasarį ją įteiktas Vengrijos ordino „Už nuopelnus“ Riterio kryžius, jos dėka tarp „Lisztuania“ ir Gedelės (*Gödöllő*) F. Liszto festivalio pasirašyta ilgalaikio bendradarbiavimo sutartis. Pianistės įrašytas trigubas „Klajonių metų“ albumas pripažintas visame pasaulyje, o Vengrijos Liszto sąjunga

41-uju Didžiojuoju disko prizų įvertino kompaktinę plokštelę „De la valse á l’abîme“ („Lyrinx“) kaip geriausią šio kompozitoriaus muzikos metų įrašą.

Pianistės **diskografijoje** – daugiau kaip 30 albumų, unikalus bendradarbiavimas su kompanija „Doron“, išleista koncertų su orkestru šešių kompaktinių plokštelių serija „Great Lithuanian Live Recordings“. Pastaraisiais metais M. Rubackytės dėmesį patraukė Žasliuose gimusio litvako, žymaus pianisto Leopoldo Godowskio kūryba: įrašyti du solo ir su smuiku Godowskio CD pelnė aukščiausius pasaulio muzikinės kritikos įvertinimus.

Pianistė nuolatos kviečiama į tarptautinių konkursų žiuri, yra Lietuvos muzikos ir teatro akademijos **profesorė**, dėsto pasaulio universitetuose ir konservatorijose, vadovauja tarptautiniams meistriškumo kursams.

Svarus M. Rubackytės indėlis į 2024 m. **Lietuvos sezono Prancūzijoje** organizavimą, įsimintinas sezono preliudas Invalidų katedroje, dalyvaujant abiejų valstybių prezidentams, bei 12 rečitalių visoje Prancūzijoje. 2025 m. ji yra pakviesta tapti restauruotos C. Debussy gimtinės Sen Žermeno prie Lè (*Saint-Germain-en-Laye*) inauguracinio muzikinio sezono meno vadove.

2020 m. prancūzų leidykla „Ovadia“ išleido **autobiografinę knygą** „Gimusi po fortepionu“, 2022 m. ją lietuvių kalba išleido „Tyto alba“. 2024 m. apie pianistę sukurtas **dokumentinis filmas** (rež. A. Marcinkevičiūtė) apkeliavo kelių žemynų kino sales ir buvo nominuotas „Sidabrinės gervės“ prizui trijose kategorijose.

Tarp daugelio kitų pianistei įteiktų **įvertinimų** – garbės medalis „Už nuopelnus Lietuvos kultūrai“, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinas, Didysis Komandoro kryžius, Vyriausybės kultūros ir meno premija, Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija, Šv. Kristoforo statulėlė. 2021 m. pianistė apdovanota Lietuvos nacionalinės filharmonijos garbės ženklu „Tarnauju muzikai“. Diasporos profesionalų organizacija „Global Lithuanian Leaders“ išrinko M. Rubackytę „**Globalios Lietuvos apdovanojimų 2024**“ laureate už Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje.

Dirigentas **DÁNIELIUS SOMOGYI-TÓTHAS** yra Debreceno Kodály filharmonijos meno vadovas ir direktorius, su jos kolektyvais, šios filharmonijos orkestru ir choru, gastroliauja savo šalyje ir užsienyje.

Budapešte 1981 m. gimęs D. Somogyi-Tóthas studijavo fortepioną ir kompoziciją Bėlos Bartóko konservatorijoje, o 2006 m. baigė dirigento ir koncertuojančio vargonininko specialybę F. Liszto

akademijoje. Nuo 2009 m. jis yra nuolatinis kviestinis dirigentas Budapešto operetės teatre, o 2011 m. paskirtas Debreceno generaliniu muzikos direktoriumi. 2012 m. dirigentas pelnė „The Reviewers' Prize“.

D. Somogyi-Tóthas yra dirigavęs Ciuricho „Tonhalle“, Pekino nacionaliniame menų centre, Miuncheno filharmonijoje, Tel Avivo operoje, Ravenos „Teatro Alighieri“ ir kitose scenose; bendradarbiavo su smuikininku ir altistu Nigelu Kennedy, dirigentu seru Neville'iu Marrineriu, smuikininku ir dirigentu Andrásu Ligeti, dainininke Erika Miklósa, kompozitoriumi ir dirigentu Laurent'u Petitgirardu, dainininku, dainų autoriumi Bobby McFerrinu, „Orchestre de la Suisse Romande“ ir kitais garsiais atlikėjais bei kolektyvais.

Būdamas Vengrijos nacionalinės filharmonijos solistu, D. Somogyi-Tóthas dažnai groja vargonų rečitalius. Jis taip pat yra tarptautinio Zoltáno Kodály konkurso įkūrėjas, Nacionalinio kultūros fondo Muzikos kolegijos ir Vengrijos simfoninių orkestrų asociacijos valdybos narys, o nuo 2023 m. – kviestinis dirigentas Vengrijos valstybiniame operos teatre.

Būdamas 19 metų D. Somogyi-Tóthas pradėjo domėtis aviacija, o dabar vadovauja šimtų tūkstančių lankytojų per metus sulaukiančiam aviacijos muziejui „Aeropark“ ir didžiuliam verslui Vengrijos aviacijos srityje.

1960 m. prof. Sauliaus Sondeckio įkurtas **LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS** (LKO) yra vienas iškiliausių ir labiausiai pasaulyje įvertintų mūsų šalies muzikantų kolektyvų. Šiandien orkestro gastrolių maršrutuose užfiksuotos beveik visos Europos šalys, Šiaurės ir Pietų Amerika, Pietų Afrikos Respublika, Japonija, Kinija, Australija, Kosta Rika, Libanas; tokios scenos kaip Berlyno filharmonijos ir Vienos „Musikverein“, Londono „Royal Festival Hall“ ir Romos „Santa Cecilia“, Amsterdamo „Concertgebouw“ ir Paryžiaus „Salle Pleyel“, Leipciogo „Gewandhaus“ ir daugelis kitų. LKO bendradarbiavo su Yehudi Menuhinu, Mstislavu Rostropovičiumi, Gidonu Kremeriu, Mūza Rubackyte, Andriumi Žlabiu, Dmitrijumi Baškirovu, Vadimu Repinu, Davidu Geringu, Miša Maiskiu, Ronaldu Zollmanu, Modestu Pitrenu ir kitais iškiliais menininkais.

Orkestro koncertų programose šalia baroko ir klasicizmo šedevrų svarbią vietą užima šiuolaikinės muzikos interpretacijos. LKO dėmesingas lietuvių kompozitorių kūrybai, dažnai atlieka Mikalojaus Konstantino Čiurlionio, Eduardo Balsio, Juliaus Juzeliūno, Osvaldo Balakausko, Jono Tamulionio, Algirdo Martinaičio, Vidmanto Bartulio, Arvydo Malcio, Ramintos Šerkšnytės, Justės Janulytės, Loretos Narvilaitės, Žibuoklės Martinaitytės kūrinius.

LKO įrašė per 100 įvairiausio repertuaro vinilinių ar kompaktinių plokštelių, tarp kitų, lietuvių kolektyvo ir S. Krylovo įrašą (Antonio Vivaldi „Metų laikai“) išleido ir pasaulyje garsi klasikinės muzikos leidėja „Deutsche Grammophon“.

„Klasikinei simfonijai suteiktas gana intymus skambesys, orkestro nariai kartu grožėjosi šiuo šedevru ir natūraliai jį perteikė. Ilgametis meno vadovo darbas su iškiliumi kolektyvu davė savo vaisių, ir atrodė, kad bendra vieninga interpretacija, muzikavimo lengvumas pasiekiamas net ne dirigento mostu, o mintimi – taip jautriai muzikantai atsiliepė į vedimą. Tokio lygmens vadovavimas rodo atrasto kūrybinio stiliaus tikslumą ir gyvastingumą, nors po koncerto kalbintas Sergejus Krylovas orkestro evoliuciją įvardijo kaip *gradus ad parnasum*, tai yra kopimą laiptais į dangišką viršūnę, o tie laipteliai, žinia, muzikoje niekada nesibaigia...“ – rašo Dalia Tamošaitytė apie Lietuvos kamerinį orkestrą ir jo meno vadovą, smuikininką ir dirigentą S. Krylovą (7 *meno dienos*, 2024 06 28).

Vyriausias iš Vienos klasikų **Josephas Haydnas** didžiąją dalį savo partitūrų parašė tris dešimtmečius dirbdamas vienos turtingiausių ir žymiausių tuometinės Austrijos-Vengrijos imperijos šeimų, vengrų kilmės kunigaikščių Esterházy dvare. Jį pasamdęs kunigaikštis Paulius Antonas netrukus mirė ir Haydnas liko dirbti jo brolio ir įpėdinio Nicolauso Esterházy dvare. Pastarasis pasistatydino pasakiškai puošnius rūmus Esterházy, vadinamus vengrišku Versaliu. Juos nuolat lankė garsūs svečiai, neišskiriant nė pačios imperatorės Marijos Terezos. Kadangi koncertai pramogos ir spindesį mėgusio kunigaikščio Nicolauso dvare vykdavo du kartus per savaitę, kapelmeisteriui Haydnui reikėjo parašyti tikrai nemažai kūrinių.

XVIII a. viduryje simfonija buvo palyginti nesudėtingas kūrinys orkestrui ir beveik nesiskyrė nuo divertimento ar serenados. Per netrumpą savo gyvenimą Haydnas sukūrė 104 simfonijas, jų muzikinė medžiaga, temų struktūra ir jų plėtojimas bei kūrinio muzikinė dramaturgija patyrė daug pokyčių. Pirmosios kompozitoriaus simfonijos tikrai artimos divertimento žanrui, kaip ir 1763 m. Haydno sukurta **Simfonija Nr. 12 E-dur**. Trijų dalių 15 minučių trukmės opusas tiksliai atspindi to meto Haydno stilių: šviesa ir optimizmas, žavesys, energija ir virtuoziskumas. „Niekas neįstengia šitaip vienu metu pokštauti ir stulbinti, juokinti ir giliai sujaudinti, o juoba visa tai daryti taip puikiai, kaip tai pavyksta Haydnui“, – žavėjosi kompozitoriaus amžininkas, kolega ir draugas W. A. Mozartas.

1780–1783 m. rašytą **Koncertą klavyriui ir orkestrui Nr. 11 D-dur** Haydnas buvo sumanęs kaip kūrinį klavesinui arba naujam to laikotarpio instrumentui – fortepijonui. Grakščia ir skaidria klasikine maniera pasižymintis koncertas skiriasi nuo Haydno ankstyvosios kūrybos galandiškojo stiliaus ir šiandien laikomas bene populiariausiu ir dažniausiai atliekamam kompozitoriaus opusu fortepijonui ir orkestrui (iš viso jis sukūrė 12 koncertų klavyriui, ir tik keturis autoriui esant gyvam publikavo Vienos, Paryžiaus, Londono ir Amsterdamo leidėjai).

Trijų dalių koncerte po tradicine sonatos forma parašytos pirmos dalies *Vivace* antroji *Un poco adagio* yra lyrinis kūrinio centras, orkestro instrumentai solo atlieka dainingą melodiją. Kūrinio trečioje dalyje pateikiamas nuotaikingas *Rondo all'Ungarese* yra vengrų muzikos stilizacija. Įžanginei finalo temai Haydnas panaudojo Bosnijos ir Dalmatijos liaudies šokio „Siri Kolo“ citatą, ši folklorinė melodija fanfariškai skamba ir kulminacijoje.

Viename interviu vengrų kompozitorius **Béla Bartók** sakė: „Aš nepasirašyčiau nė po viena šiuolaikine muzikos teorija, kurios gali būti pagrįstos koku nors vienu stiliumi. Mano idealas – pusiausvyrą išlaikęs visų elementų lydinys.“ Kiekviena kompozitoriaus partitūra žavi kompoziciniu meistriškumu, tobula forma ir giliomis mintimis. „Aš negaliu kurti muzikos, kuri absoliučiai nieko neišreiškia“, – toks buvo jo kūrybos devizas.

Nors Bartókas sukūrė operą, du baletus, o rinkdamas folklorą užrašė 11 tūkstančių liaudies melodijų, artimiausia jam buvo instrumentinė muzika. Paminėkime tokius kūrinius kaip „Allegro barbaro“, „Mikrokosmosas“, „Muzika styginiams, mušamiesiems ir čelestai“, styginių kvartetai, koncertai orkestrui, fortepijonui, smuikui, altui ir turbūt vieng populiariausių pasaulyje kompozitoriaus kūrinį – **Divertismentą styginių orkestrui**.

Šį opusą Bartókas sukūrė 1939 m., jau žinodamas, kad vis labiau įsigalint nacių režimui teks palikti tėvynę ir išvykti į JAV, kur jo laukė skaudi emigranto ir nepagydomo ligonio dalis. Kūrinį kompozitoriui užsakė tuomet vienas garsiausių šveicarų dirigentų, „Basler Kammerorchester“ įkūrėjas Paulius Sacheris. Tai buvo paskutinis jų bendras darbas. Divertismento struktūrai būdingi neoklasicizmo bruožai: nedidelės solistų grupės priešpriešinamos visam orkestrui, kartu varijuojant muzikinio audinio faktūrą. Tai primena baroko laikų *concerto grosso* žanrą: ciklinis kūrinys pagrįstas nuolatiniu solinių instrumentų grupės (vadinamasis *concertino*) gretinimu su pagrindine orkestro grupe (*ripieni, tutti*). Kūrinyje daug dinaminių kontrastų, jo harmonija disonansinė, orkestro spalvos ryškios. Naudojami polifonijos elementai: imitacijos, *fugato*, yra ir trijų balsų fuga.

Ferenco Liszto „Malédiction“ („Prakeikimas“) fortepijonui ir styginių orkestrui – vienas ankstyvųjų vengrų kompozitoriaus kūrinų fortepijonui. Apie jį buvo sužinota tik po autoriaus mirties, tarp kitų popierių radus jo rankraštį. Opusas taip pavadintas dėl pirmame partitūros lape virš solisto partijos užrašyto žodžio, nors nėra aišku, ką Lisztas turėjo galvoje. Rankraštyje yra ir kitų kompozitoriaus įrašų, jie rodo, kad kūrinys turėjo programą, deja, iki mūsų dienų neišlikusių. „Malédiction“ buvo sukurta apytikriai 1840 m., kompozicijai būdingas virtuozinis koncertinis stilius, liudijantis apie Liszto gyvenimą tuo laikotarpiu: kaip pianistas jis aktyviai koncertavo, gastroliavo, o kūrybai skirdavo retas laisvalaikio valandas. Masyviu ir energingu fortepijono solo prasidedančiame kūrinyje skamba mozaikiška šešių motyvų kaita. Per palyginti trumpą laiko atkarpą (kompozicijos trukmė – iki 15 min.) Lisztas sugebėjo išgauti ir perteikti plataus spektro skirtingas nuotaikas nuo svajingo elegiškumo ar net liūdesio iki žaismės, vis didėjančios įtampos ir netikėtos atomazgos finale.

Redaktorė *Justa Adomonytė-Šlekaitienė*,
kalbos redaktorė *Rita Markulienė*

Informuojame, kad organizatorius filmuoja ir fotografuoja renginį archyvacijos ir transliavimo tikslu.

**Kviečiame į kitą koncertą
Filharmonijos Didžiojoje salėje!**

Gruodžio 7 d., šeštadienį, 19 val.

**Orkestro muzikos koncertas
„Tarp tikrovės ir sapnų“. Kompozitoriaus
Giedriaus Kuprevičiaus 80-mečiui**

LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS
(meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas Pitrenas)
Solistas JAVIER COMESAÑA BARRERA
(smuikas, Ispanija)

Dirigentas MODESTAS PITRĖNAS
Programoje – Giedrius Kuprevičius,
Einojuhani Rautavaara, Edvard Grieg

Skaitmeninė Filharmonija –
daugiau kaip 170 aukščiausios kokybės koncertų
visur ir visada:

nationalphilharmonic.tv